



KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM

REMISSYTTRANDE

1 (5)

Datum
2020-12-07

Diariernr
KST 2020/317

Ert datum
2020-10-07

Ert diariernr
Ju2020/03215

Justitiedepartementet

En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)

Kammarrätten har inga invändningar mot förslagen i betänkandet. Tillämpningen kommer att underlättas av att den tillfälliga lagen upphör att gälla. Kammarrätten vill dock åter understryka behovet av en ambitiös teknisk översyn av utlänningslagen, något som också har förts fram tidigare (se tex. utkast till lagrådsremiss Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, Ju2019/00509/L7). Den tillfälliga lagen ska visserligen upphöra snart men i betänkandet föreslås flera nya bestämmelser och omfattande tillägg till redan långa och svåröverskådliga paragrafer. Detta kommer att ytterligare komplicera en redan komplicerad lag. Dessutom träder en annan tidsbegränsad lag i kraft den 20 juli 2021, lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, och flera lagstiftningsärenden med mer eller mindre omfattande förslag till ändringar i utlänningslagen är aviserade. Behovet av en teknisk översyn av utlänningslagen är mot denna bakgrund nu ännu mer angeläget.

Kammarrätten välkomnar förslaget att det ska tillsättas en utredning som ser över hanteringen av offentliga biträden inom det förvaltningsrättsliga systemet, med särskilt fokus på offentliga biträden i asylärenden.

Kammarrätten har för övrigt följande synpunkter på bestämmelserna.

Utlänningslagen

5 kap. 1 §

I det *fjärde styckets sista mening* bör meningen ”en alternativt skyddsbehövande som har haft *ett* tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år” ändras till ”en alternativt skyddsbehövande som haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i minst tre år”.

Postadress
Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 5

Telefon
08-561 690 00

E-post: kammarrattenistockholm@dom.se

Internet: www.kammarrattenistockholm.domstol.se

I betänkandet sägs att flyktingar (s. 202) och alternativt skyddsbehövande (s. 207) som fått kortare tillståndstid än tre år eller ett respektive två år vid första beslutstillfället respektive förlängningen pga. tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, bör vara uteslutna från möjligheten att få permanent uppehållstillstånd.

Om avsikten är att utesluta särskilda kategorier av utlänningar från att beviljas permanent uppehållstillstånd bör detta förtydligas i vart fall i författningskommentaren.

5 kap. 3 §

Paragrafens längd och uppbyggnad gör den svårläst.

I *fjärde stycket* bör förtydligas att ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras innan tiden för det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

I *åttonde stycket* framgår inte någon minimitid för längden på ett tidsbegränsat uppehållstillstånd när tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

5 kap. 3 a §

Paragrafens längd och uppbyggnad gör den svårläst.

Vad gäller *fjärde stycket* framstår det som oklart om de tre första hänvisningarna, till första stycket 1,3 och 4, fyller någon funktion. I dessa tre punkter finns nämligen redan en reglering om att anknytningspersonen måste vara bosatt eller ha beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige.

I *åttonde stycket* bör förtydligas att ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras innan tiden för det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

I *nionde stycket* framgår inte någon minimitid för längden på ett tidsbegränsat uppehållstillstånd när tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

5 kap. 3 e §

I det betänkande som låg till grund för försörjningskravet i utlänningslagen föreslogs att kravet helt eller delvis skulle få efterges om det fanns *synnerliga* skäl. Det fördes fram att det kan finnas situationer då det vore orimligt att ställa upp ett försörjningskrav och angavs som exempel att anknytningspersonen har en mer långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan och därför inte kan förväntas försörja sig med egna medel. (SOU 2008:114 s. 78.)

Vid beredningen av betänkandet påpekade vissa remissinstanser att undantaget var för snävt och endast skulle kunna tillämpas i rent exceptionella fall. Regeringen, som redogjorde för samma exempel som utredningen tagit upp, ansåg att ett undantag för synnerliga skäl riskerade att bli alltför snävt. Därför infördes att undantag ska kunna göras om det finns *särskilda* skäl. (Prop. 2009/10:77 s. 26.)

I likhet med betänkandet från 2008 föreslås nu att undantag från försörjningskravet medges helt eller delvis om det finns *synnerliga* skäl. Det anges att det gäller situationer där det framstår som orimligt att ställa upp ett försörjningskrav. Som exempel nämns äldre personer och personer med en varaktig funktionsnedsättning (betänkandet s. 292 och s. 462), dvs. till viss del samma exempel som i betänkandet från 2008.

Kammarrätten efterfrågar mot denna bakgrund ytterligare vägledning för rättstillämpningen i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Kammarrätten vill också påpeka att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl innebär att det kommer att bli väldigt ovanligt med undantag från försörjningskravet.

5 kap. 3 d, 7 och 7 a §§

För att följa utlänningslagens terminologi bör ordet utlänningen användas i stället för sökanden.

För att undvika dubbel negation i *7 a § andra stycket* kan man skriva: Kraven i 7 § 3 gäller bara om utlänningen fyllt 15 år.

5 kap. 16 §

Det saknas reglering om de fortsatta förutsättningarna för tillstånd för denna kategori sedan uppehållstillstånd som beviljats med stöd av *tredje stycket* löpt ut. Är avsikten att ett sådant tillstånd inte ska kunna förlängas?

12 kap. 18 §

I dag är inte beslut som fattas med stöd av 12 kap. 18 § överklagbara. Av *andra stycket* framgår att om det finns ett hinder mot verkställighet som är bestående får en utlänning under vissa förutsättningar beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Av föreslagen lydelse till 14 kap. 3 § framgår att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd får överklagas. Det framstår därmed som om vissa avslagsbeslut som fattats med stöd av 12 kap. 18 § nu görs överklagbara och kammarrätten undrar om det verkligen är avsikten. Se även synpunkt under 14 kap. 3 §.

14 kap. 3 §

I författningskommentaren (s. 471) anges att prövningen är begränsad till om de särskilda kraven för ett permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § är uppfyllda. Denna begränsning framgår dock inte av lagtexten som har en vid utformning och anger att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd får överklagas. Med den formuleringen blir alla avslag på ansökningar om permanent uppehållstillstånd överklagbara. Det kan t.ex. vara fråga om en utlänning som söker asyl och vill ha permanent uppehållstillstånd som skyddsbehövande. Om Migrationsverket då beviljar skyddsstatus och tidsbegränsat uppehållstillstånd, och samtidigt avslår ansökan om permanent uppehållstillstånd blir det avslagsbeslutet överklagbart, trots att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats.

Övergångsbestämmelser

Eftersom skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras ur utlänningslagen behövs det övergångsbestämmelser för vad som ska gälla för eventuellt övriga skyddsbehövande vars tidsbegränsade uppehållstillstånd löper ut.

Studiestödslagen

2 kap. 4 §

Ändringen innebär att rätten att få studiehjälp utvidgas till att även omfatta de utlänningar som i dag har tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av utlänningslagen och inte bara enligt den tillfälliga lagen. Det kan t.ex. röra sig om utlänningar som har tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete och deras anhöriga som befinner sig här med uppehållstillstånd.

Konsekvenser

I betänkandet (s. 404-406) förs fram att ärendenas komplexitet kommer att öka jämfört med en återgång till utlänningslagen vad gäller prövningen av ansökningar om permanent uppehållstillstånd där de sökande som huvudregel måste uppfylla krav gällande vandel, egen försörjning, språk- och samhällskunskap. Detta kan bidra till att öka kostnaderna eftersom kraven ökar ärendenas komplexitet och därmed kan påverka styckkostnaderna för förlängningsärenden. Införandet av en ordning med krav för permanent uppehållstillstånd och vissa undantag från kraven kan medföra att beslut att inte bevilja permanent uppehållstillstånd överklagas. Det kan öka arbetsbördan och kostnaderna för domstolarna både i förhållande till en återgång till utlänningslagen och till ett scenario med den tillfälliga lagen. Eftersom en ordning med krav för permanenta uppehållstillstånd inte funnits tidigare är det dock inte möjligt att kvantifiera denna effekt. Kommittén bedömer även

(s. 406) att det både för Migrationsverket och domstolarna uppstår kostnader som en konsekvens av förslaget att alternativt skyddsbehövande ska beviljas kortare tidsbegränsade uppehållstillstånd än flyktingar.

Kammarrätten, som inte gör någon annan bedömning än kommittén, förutsätter att de ekonomiska konsekvenserna för migrationsdomstolarna beaktas i den fortsatta beredningen, och vill särskilt föra fram att vandelsprövningen för permanent uppehållstillstånd (prövningen av utlänningens förväntade levnadssätt) kan förväntas medföra en ökad arbetsbörda för domstolarna.

Detta yttrande har beslutats av tf. kammarrättspresidenten Mari Andersson, kammarrättslagmannen Anita Linder samt kammarrättsråden Ingela Fridström, Lena Axelsson och Robert Johansson.



Mari Andersson



Anita Linder



Ingela Fridström



Lena Axelsson



Robert Johansson

Kopia till

Övriga kammarrätter

Hovrätterna

Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm

Förvaltningsrätten i Göteborg

Förvaltningsrätten i Luleå

Förvaltningsrätten i Malmö

Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DOM

Domstolsverket

Kammarrättens intranät

Tidningarnas telegrambyrå